

Wethouder Participatie en Cultuur
De heer drs. O. Kaya
Postbus 70012
3000 KP ROTTERDAM

6 februari 2007

advies Opera Rotterdam

MF/FM/op0003

Geachte heer Kaya,

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur stelt u hierbij in kennis van zijn advies over het meerjarenplan *Een visie op opera in Rotterdam* (juli 2006) van Opera Rotterdam. De Raad had nogal wat vragen over dit plan en heeft daarom de initiatiefnemer in de gelegenheid gesteld in de vergadering van 14 december jl. een mondelinge toelichting te geven en schriftelijk te reageren op het conceptadvies over dit plan. De schriftelijke reactie d.d. 3 januari gaat hierbij. Dit advies is dan ook gebaseerd op het meerjarenplan inclusief de mondelinge en schriftelijke toelichtingen.

Opera Rotterdam is een samenwerkingsverband van presenterende en producerende Rotterdamse culturele organisaties op het gebied van opera en muziektheater: de Doelen, Jeugdtheater Hofplein, het Luxor Theater, Onafhankelijk Toneel/Opera OT, Theater Lantaren/Venster, Rotterdams Philharmonisch Orkest, Rotterdamse Schouwburg en Rotterdam Festivals. Het meerjarenplan behelst een visie, de concrete plannen betreffende de Operadagen Rotterdam in 2007 en 2008 en de internationale Operadagen 2009-2012. De initiatiefnemers streven naar een groeimodel dat volgens hen een toenemend rendement voor de stad oplevert. Daarom stellen zij dat de Operadagen investeringen van zowel gemeente als rijk vergen.

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur meent, kort samengevat, dat Opera Rotterdam veel potentie heeft om in de komende jaren spraakmakende opera- en muziektheaterevenementen van internationale allure op de planken te zetten, de pilot in 2005 was in dat opzicht veelbelovend. De Raad spreekt zijn vertrouwen uit in de aanpak van Opera Rotterdam en waardeert de brede samenwerking in de stad.

Als het gemeentebestuur de plannen van Opera Rotterdam waardeert zou het cultuurbudget substantieel moeten worden verhoogd.

Daarnaast wijst de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur met klem op het belang van een meerjarige ondersteuning omdat het produceren van opera en muziektheater een langetermijnplanning vraagt.

Voorgeschiedenis

Al in januari 2001 vroeg de Rotterdamse Kunststichting in haar advies *Rotterdam en opera in de 21ste eeuw* aandacht voor opera in Rotterdam. De belangrijkste aanbeveling was dat het gemeentebestuur meer zou moeten inzetten op de verbetering en structuur van samenwerkingsverbanden in de stad.

Opera Rotterdam werd in 2001 opgericht met als eerste doel de programmering en marketing van de deelnemende instellingen op elkaar af te stemmen. Er werd een gezamenlijke marketing- en promotiecampagne gestart om de aandacht voor opera in de stad te stimuleren en meer publiek te trekken. Tevens wilde Opera Rotterdam een ambitieuze visie op opera ontwikkelen.

In 2003 diende Opera Rotterdam een aanvraag in voor een gemeentelijk subsidie uit het cultuurplan. De motivering voor een eigen operafestival was dat het huidige opera-aanbod in Nederland vergeleken met de omringende landen beperkt was; dat door het festival het theaterseizoen kon worden verlengd; dat de eigen in Rotterdam gemaakte producties in een internationaal kader zichtbaar zouden worden en dat het brede, multiculturele aanbod van het festival een verrijking zou zijn voor Rotterdam en Nederland.

In 2004 adviseerde de Rotterdamse Kunststichting positief over een bijdrage uit het gemeentelijk operabudget van 2005 voor de uitwerking van een artistiek plan en realisatie van het pilotfestival. De Rotterdamse Kunststichting adviseerde echter negatief over opname in het cultuurplan, omdat de aanvraag slechts over twee jaar informatie bevatte en de artistieke onderbouwing te mager was.

In juni 2005 werd het pilotfestival georganiseerd. Hiervoor werd door de gemeente een incidentele subsidie beschikbaar gesteld van € 0,5 mio: 2,5 ton van het OBR en 2,5 ton ten laste van het operabudget.

De eerste Rotterdamse Operadagen waren volgens Opera Rotterdam een succes. Gedurende een week kwamen er bijna 12.000 bezoekers naar 68 voorstellingen. Deze eerste editie kreeg goede kritieken in de pers. De Operadagen in 2006 vonden geen doorgang. De subsidieaanvraag hiervoor betrof een relatief kleiner evenement en werd om inhoudelijke redenen afgewezen. De commissie van de dienst Kunst en Cultuur die de aanvraag beoordeelde had met name bezwaar tegen het feit dat een artistieke leiding ontbrak.

Beschrijving van het meerjarenplan

Opera Rotterdam is volgens de opstellers een effectief samenwerkingsverband van Rotterdamse podiumkunstinstanties dat zichzelf wil presenteren als een krachtig merk.

Samen met het gemeentebestuur wil Opera Rotterdam de ontwikkelingen op een hoger niveau te brengen zodat Rotterdam, zowel nationaal als internationaal, een beduidend grotere uitstraling krijgt als eigentijds platform en brandpunt van opera.

Opera Rotterdam wil jaarlijks in mei/juni Operadagen organiseren als culminatiepunt van het operaseizoen. De initiatiefnemers maken een vergelijking met het International Film Festival Rotterdam. De Operadagen zouden op termijn een vaste positie moeten verwerven in de wereld van internationaal bekende operafestivals.

Vier hoofdlijnen zijn maatgevend voor de Internationale Operadagen:

- nieuwe artistieke ontwikkelingen in opera en muziektheater,
- de betekenis van opera en muziektheater als community art in de grote multiculturele stad,
- Rotterdam als internationaal brandpunt van informatie en verdieping rond opera,
- de meerwaarde van samenwerking van alle operaproducerende en presenterende instellingen.

De eigen producties van de Doelen, het Rotterdams Philharmonisch Orkest, Onafhankelijk Toneel/Opera O.T. en het Productiehuis van de Schouwburg vormen de kern van het festival.

Daarnaast zullen ook producties uit het buitenland te zien zijn. Naast hoogwaardige uitvoeringen van klassiek repertoire is er aandacht voor eigentijdse en niet-westerse stukken en naast traditionele regies en interpretaties zal er nieuw werk te zien zijn van jonge veelbelovende makers. Ook zal er aandacht zijn voor community theatre, jeugdtheaterproducties, educatie, opera op straat en locatieproducties.

Rotterdam heeft volgens de initiatiefnemers artistiek inhoudelijk alles in huis om een bruisend operaklimaat te realiseren. De Doelen, het Luxor Theater, de Schouwburg en Lantaren/Venster

zijn uitstekend geoutilleerde podia om verschillende operaprojecten optimaal te presenteren en daarnaast heeft Rotterdam internationaal gerenommeerde gezelschappen als het Onafhankelijk Toneel/Opera O.T., het ro theater en het Rotterdams Philharmonisch Orkest die ervaring hebben met opera en muziektheater. Ook ontwikkelt zich in Rotterdam een omvangrijke industrie op het gebied van beeld en geluid. Het benodigde potentieel ligt, volgens de opstellers, in Rotterdam voor het oprapen. Maar Opera Rotterdam wil zich ook richten op de veranderende stad, met een multiculturele bevolking en een verschuivend cultuurpatroon.

Volgens de initiatiefnemers is de publicitaire aandacht voor opera in Rotterdam inmiddels toegenomen, binnen de instellingen wordt de aandacht voor opera groter, de kaartverkoop is gestegen en het aantal bezoeken tussen 2001 en 2005 nam met 10 % toe tot 40.000.

Opera Rotterdam ziet de onderlinge samenwerking als een missie. De vorming van een netwerk van uiteenlopende creatieve visies en expertises is het uitgangspunt. Opera Rotterdam kiest bewust niet voor een 'auteur' festival, waarin een intendant de artistieke keuzes maakt. Concreet werken de instellingen in Opera Rotterdam al vijf jaar samen in de afstemming van programmering, marketing, bijzondere evenementen zoals de Rotterdams Operadagen en de ontwikkeling van coproducties en andere samenwerkingsverbanden.

Op lange termijn streeft Opera Rotterdam naar een eigen Rotterdams Operafestival, dat zich met een vaste waarde en een uniek concept onderscheidt in de wereld van operafestivals.

Het plan bevat concrete informatie over de Operadagen in 2007 en 2008 als opstap naar de Internationale Operadagen in 2009.

Over de aanvraag voor de editie in 2007 oordeelde een subsidiecommissie van de dienst Kunst en Cultuur in het najaar van 2006 positief. Het plan werd gehonoreerd met een bedrag van € 0,5 mio, 2 ton uit het operabudget en 3 ton uit algemene middelen.

Advies

Algemeen

Er zijn twee varianten waarop de Rotterdams Raad voor Kunst en Cultuur het meerjarenplan kan beoordelen. In de eerste variant wordt van de plannenmakers verwacht, dat zij een volledige en vastomlijnde visie hebben voor de komende jaren. Nadeel hiervan is dat zij worden beperkt in de mogelijkheid zich artistiek verder te ontwikkelen. De tweede variant is een volgend beleid, waarin Opera Rotterdam de kans krijgt zijn artistieke bestaansrecht in de komende jaren te bewijzen. Gekozen is voor de tweede variant, omdat er drie sterke uitgangspunten zijn voor opera in Rotterdam - zie hierna - maar ook omdat het succes van de eerste editie in 2005 als opmaat kan worden beschouwd voor de verwachte kwaliteit van komende edities in 2007 en 2008. Het is verheugend dat de initiatiefnemers volop in discussie zijn over de thema's voor de komende jaren en voor samenwerking steeds meer internationale contacten worden aangeknoopt.

De Rotterdams Raad voor Kunst en Cultuur heeft er begrip voor dat een veelomvattend en complex meerjarenproject als de Operadagen niet in 1 of 2 keer zijn volle potentie kan laten zien. Dit kan pas als het project de kans krijgt om zich te ontwikkelen. De artistieke noodzaak voor opera in Rotterdam is niet zonder meer een vaststaand feit, maar bewijst zichzelf aan de hand van goede en spraakmakende edities in komende jaren. Ook de internationaal bekende festivals (Glyndebourne Festival Opera, Salzburger Festspiele, Aix en Provence Festival en de Ruhr Triennale) waren niet van de ene dag op de andere een grandioos succes, maar hebben zichzelf in de loop van de tijd bewezen. Denk ook aan ons eigen Internationaal Film Festival Rotterdam: het heeft vele jaren, zelfs decennia geduurd eer dit festival kon uitgroeien tot een van de meest gerenommeerde filmfestivals in Europa.

Hierna worden de drie sterke punten beschreven van de kracht van Rotterdam op operagebied: een lange operatraditie, de artistieke meerwaarde van de samenwerkende instellingen en de hoge

kwaliteit van de podia in Rotterdam. Daarna worden enkele kansen benoemd. Dit zijn (nog) zwak ontwikkelde aspecten die in de toekomst verbeterd kunnen worden of verheldering behoeven. Dat zijn: de brede opzet van het festival, de artistieke coördinatie, en de nationale en internationale aspecten. Tot slot wordt ingegaan op een belangrijk knelpunt: de financiering.

De kracht van Rotterdam.

1 Een Rotterdamse traditie

Opera heeft een lange eigen traditie in Rotterdam. Aan het eind van de negentiende eeuw was opera stevig geworteld in de stad. De uitvoeringen van de Hoogduitsche Opera (tot 1887) in Rotterdam, waaronder diverse Nederlandse première's van opera's van Richard Wagner, genoten nationaal en internationaal veel belangstelling. Tijdens het interbellum waren de voorstellingen van de Italiaanse Opera bijzonder populair bij het grote Rotterdamse publiek, een fenomeen dat overigens door de stedelijke elite met enig *dédain* werd aanschouwd.

Maar ook in de eerste drie decennia na de oorlog was muziektheater erg in trek. De in Amsterdam gevestigde Nederlandse Opera bracht haar producties in Rotterdam op de planken. In de jaren tachtig en negentig trok de Nederlandse Opera zich terug in de hoofdstad en kwam er een landelijk reisoperagezelschap, de huidige Nationale Reisopera, die ook in Rotterdam voorstellingen verzorgde. De laatste jaren zijn deze producties goed gewaardeerd door de vakpers. Daarnaast bracht Opera Zuid een beperkt aantal voorstellingen in Rotterdam en het Luxor Theater en de Schouwburg programmeerde voorstellingen van Oost-Europese gezelschappen. De voorstellingen van deze gezelschappen zijn wisselend van kwaliteit. Tot slot wijst de Raad op de grote belangstelling van het Rotterdamse publiek voor de Belcanto opera's in Ahoy die het Amsterdamse bureau The Companions in de jaren negentig van de vorige eeuw jaarlijks als vrije producties bracht.

De eigen traditie, die zo kenmerkend was voor Rotterdam, is gestagneerd. De pogingen van Opera Rotterdam om die traditie in ere te herstellen én te verrijken met nieuwe elementen verdienen naar de mening van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur de positieve aandacht van het gemeentebestuur.

2 Artistieke meerwaarde door bundeling van krachten

Het nu ingediende meerjarenplan kenmerkt zich door een grote gedrevenheid om opera en muziektheater in Rotterdam een sterkere positie te geven. De kracht van het plan ligt in de samenwerking van de partners. Op operagebied kan dit met recht als een uniek verschijnsel in Nederland worden aangemerkt. De partners zijn allen sterke organisaties en beschikken over veel deskundigheid en ervaring op het complexe gebied van opera en muziektheater. Door de bundeling van krachten en kwaliteiten bereiken zij veel meer dan ieder afzonderlijk.

De Rotterdamse Schouwburg is na het Muziektheater het belangrijkste podium in Nederland voor geësceneerde opera en muziektheaterproducties. Jaarlijks worden hier ± 45 uitvoeringen van 30 verschillende grote en kleine opera's en muziektheaterproducties gepresenteerd, waaronder al het werk van de Nederlandse Reisopera, Opera Zuid, Muziektheater Transparant, Onafhankelijk Toneel/Opera O.T. en ro theater. De Schouwburg wordt in den lande zeer gewaardeerd om zijn programmering en in het bijzonder de Internationale Keuze. In dit festival worden theaterproducties van internationale topkwaliteit getoond. De stap naar de programmering van vernieuwend muziektheater en opera is, naar verwachting, voor de Schouwburg niet groot. In 2004 was de Schouwburg organisator van NewOp, een internationale conferentie over hedendaagse opera.

De Doelen produceert jaarlijks minimaal twee concertante opera's, waarbij de nadruk ligt op excellente uitvoering en een goede casting van stemmen. Voor de uitvoering van romantische

opera's van Puccini en Bellini tekende menigmaal het zeer succesvolle Vlaams Radio Orkest. Maar daarnaast programmeerde de Doelen ook concertante uitvoeringen van barokopera's. Een hoogtepunt was de wereldpremière van de verloren gewaande en teruggevonden opera Montezuma van Vivaldi in het kader van de Operadagen 2005.

Onafhankelijk Toneel/Opera O.T. heeft de afgelopen jaren hoog gescoord met eigen muziektheaterproducties, bijvoorbeeld Orfeo (Monteverdi), Rodelinda (Händel) en Rake's Progress (Stravinsky), stuk voor stuk eigenzinnig, van hoog niveau en bejubeld in de pers.

Het Rotterdams Philharmonisch Orkest heeft samen met de Doelen, de Schouwburg en het Luxor Theater in het kader van het Gergiev Festival opera's geproduceerd en daarmee veel ervaring opgedaan. Dit internationaal vermaarde toporkest coproduceerde in 2004 met Onafhankelijk Toneel/Opera O.T. en het Luxor Theater de opera 'The death of Klinghoffer' van John Adams.

Maar er is meer. Het Productiehuis van de Schouwburg heeft zich de laatste jaren beijverd voor de productie van hedendaagse kameropera's en Jeugdtheater Hofplein begon met een eigen serie van traditionele Italiaanse opera's, op de planken gebracht door jonge amateurs.

Hoewel de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur de nieuwe artistieke koers van het ro theater respecteert, vindt hij het jammer dat het gezelschap niet meer in Opera Rotterdam deelneemt. Producties van Guy Cassiers als 'Hersenschimmen' en de vierdelige theaterbewerking van 'A la recherche du temps perdu' van Proust waren dan wel geen opera's in de letterlijke betekenis, maar wel producties waarin verschillende disciplines als beeld, geluid en spel prachtig waren geïntegreerd. De ervaring van het ro theater op dit terrein zou waardevol kunnen zijn voor de kwaliteit van de Rotterdamse opera-infrastructuur.

Het is positief dat ook Lantaren/Venster zich bij Opera Rotterdam heeft aangesloten. Dit theater heeft zich in de artistieke voorhoede bewezen met kleinschalige opera en producties.

3 Hoge kwaliteit podia

Vergeleken met andere muziektheaterpodia in het land onderscheiden de Rotterdamse Schouwburg en het Luxor Theater zich in positieve zin. Beide zalen hebben een groot toneel (vergelijkbaar met dat van de Stopera in Amsterdam) een toereikende orkestbak en een zeer goede akoestiek. Dat is uniek in Nederland en daar kan Rotterdam trots op zijn.

Beide zalen zijn geschikt voor grootschalig operarepertoire, echter, de Schouwburg heeft minder stoelcapaciteit dan het Luxor Theater. Het ligt derhalve voor de hand de populaire en spectaculaire opera's (waaronder de grote Belcanto-opera's van Verdi, Puccini, Donizetti e.d.) in het Luxor Theater te programmeren en bijvoorbeeld de minder grootschalige opera's uit de Barok en de Klassieke tijd (Mozart, Händel) alsook hedendaags muziektheater in de Schouwburg.

Onafhankelijk Toneel/Opera O.T. en Jeugdtheater Hofplein hebben de beschikking over eigen theaters, waar hun eigen operaproducties goed tot hun recht komen.

Kansen voor Rotterdam.

1 De brede opzet van de Operadagen

Opera Rotterdam wil naast het produceren en programmeren van opera's en muziektheaterproducties ruim aandacht geven aan community theatre, jeugdtheaterproducties, educatie, opera op straat en locatieproducties. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur is positief over de keuze voor deze brede opzet en vindt het interessant dat de samenwerkende instellingen het operabegrip willen oprekken en relativeren. Opera is niet alleen, zoals velen denken, het westerse belcanto repertoire van de 19de eeuw, maar omvat juist vele operaculturen. Opera Rotterdam wil het als elitair geboekstaafde genre vernieuwen vanuit de gedachte dat juist de combinatie van muziek, theater, beeld en tekst in zich heeft alle publieksgroepen aan zich te binden.

Voor 2007 en 2008 staan concrete plannen op papier voor de programmering van voorstellingen, eigen producties en allerlei andere evenementen. Deze ogen artistiek interessant, vertonen een grote diversiteit en zullen naar verwachting verschillende publieksgroepen aanspreken.

Hoewel Opera Rotterdam blaakt van ambitie ontbreekt op dit moment nog een bindende visie waarin gerichte en onderbouwde keuzes worden gemaakt. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur beschouwt dit niet als een gebrek, maar veeleer als een kans. Opera Rotterdam geeft zelf aan dat in vier hoofdlijnen allerlei mogelijkheden worden geëxploreerd en dat kost tijd.

Voor de visieontwikkeling zouden de volgende vragen aanknopingspunten kunnen bieden.

Welke balans kiest Opera Rotterdam tussen traditioneel en hedendaags repertoire en waarom?

Welke hedendaagse maatschappelijke ontwikkelingen dienen als inspiratiebron voor nieuw werk?

Wat zijn de grote thema's van vandaag die de initiatiefnemers belangrijk vinden om in eigen producties en programmering te laten zien?

Dit soort vragen geeft richting aan het denken over de eigenheid en de individuele kwaliteit van het initiatief.

2 Artistieke coördinatie

Met bijzonder goed geutiliteerde podia, een paar gezelschappen die met opera uitstekende ervaringen hebben opgedaan en een lange operatraditie beschikt Opera Rotterdam over goud. Opera Rotterdam wil als alchemist talenten mengen tot succesvolle Operadagen met het doel Rotterdam als operastad op de (internationale) kaart te zetten. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur meent dat voor een evenwichtige artistieke groei van Opera Rotterdam een stevige artistieke coördinatie is vereist, alsmede een goed functionerende onafhankelijke organisatie voor de afstemming en uitvoering van alle activiteiten.

Voor wat betreft de artistieke coördinatie kiest Opera Rotterdam voor een eigenzinnige benadering. Opera Rotterdam wil geen 'auteur' festival zijn, een vorm die vaak wordt toegepast bij andere operafestivals in Europa waarbij een intendant de artistieke keuzes maakt. Opera Rotterdam kiest vooralsnog bewust niet voor deze hiërarchische vorm, maar voor een netwerk. Ten eerste omdat de afgelopen jaren in deze vorm zeer succesvol is samengewerkt en ten tweede omdat dit beter zou aansluiten bij de Rotterdamse werkpraktijk.

Opera Rotterdam geeft toe dat de artistieke coördinatie nog onvoldoende ontwikkeld is. In een netwerk samenwerken is aantrekkelijk, maar het gevaar dat men zich snel kan terugtrekken binnen de eigen organisatie ligt op de loer. Het is daarom verheugend dat de instellingen de festivals aanvankelijk deels uit hun eigen budgetten bekostigen. Hiermee tonen zij aan dat zij daadwerkelijk in de planvorming 'delen' en op termijn streven naar een meer geïntegreerd Opera Rotterdam. Op langere termijn streeft Opera Rotterdam naar een model, waarbij de dramaturgische en coördinerende functie in zwaarte zal toenemen. Bij uitzicht op een meerjarige financiering wil men een festivaldramaturg van kwaliteit en allure aantrekken zonder dat dit ten koste gaat van de unieke identiteit van het project.

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur ondersteunt in de huidige ontwikkeling voor de keuze voor het netwerkmodel. Opera is een complexe kunstvorm met een belangrijke internationale dimensie. De instellingen overleggen over de samenstelling van de programma's, ze vinden kruisbestuiving belangrijk, maar er worden ook keuzes gemaakt in de voorbereiding en uitvoering van nieuwe eigen operaproducties. Daarbij gaat het om de keuze van regisseurs, het vormen van concepten, de interpretaties die daarmee verbonden zijn, de samenstelling van de cast, de keuze van decors enz.. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur is nieuwsgierig naar de wijze waarop het netwerk bestaand operarepertoire benut. Welke keuzes worden gemaakt? Hoe kan het bestaande repertoire worden vernieuwd zodat ook ander publiek wordt aangesproken? Het goed uit de verf laten komen van al deze aspecten vergt op termijn intelligente stuurmenschkracht.

Bij zo'n ambitie hoort vanzelfsprekend een goed functionerende organisatie die onafhankelijk kan opereren, vergelijkbaar met het International Film festival Rotterdam. Aanvankelijk is gewerkt met een kleine kern die groeit naarmate het festival nadert. Voor een evenwichtige groei van Opera Rotterdam in de komende jaren is, naar het oordeel van de Raad, echter een kleine onafhankelijke organisatie onontbeerlijk.

3 Nationale en Internationale aspecten

De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur verheugt zich over het feit dat de Nederlandse Opera en Opera Rotterdam in gesprek gaan over samenwerking en te beginnen met kleinere jaarlijkse producties tijdens de operadagen. In de inleiding (hoofdstuk Theater) van haar Cultuurplanadvies 2005-2008 stelde de Rotterdamse Kunststichting de vraag of de Nederlandse Opera (Amsterdam) in de toekomst mogelijk weer een rol zou kunnen vervullen in Rotterdam. Dit landelijk en internationaal vermaarde productiehuis vestigde zich in de jaren tachtig in het Muziektheater en met het Rijk werd afgesproken dat er geen reisverplichting meer zou zijn. Nadat Rotterdam naast de Rotterdamse Schouwburg de beschikking kreeg over het Luxor Theater, dat zeer geschikt is voor grootschalige muziektheateruitvoeringen, kwam de rol van de Nederlandse Opera in een nieuw licht te staan. De Rotterdamse Kunststichting adviseerde het gemeentebestuur met het Rijk en de Nederlandse Opera in discussie te gaan om te onderzoeken of een aantal voorstellingen ook in Rotterdam kon worden opgevoerd. Het advies had toen geen actie tot gevolg, maar nu de opera-ambities in Rotterdam groeien, is dit voorstel opnieuw actueel.

In dit kader is de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur benieuwd hoe Opera Rotterdam invulling gaat geven aan de internationale aspecten van de Operadagen. Naast de Nederlandse Opera kan worden samengewerkt met De Munt in Brussel of een van de gerenommeerde Duitse operahuizen. Opera Rotterdam wil nieuw vocaal talent van postacademiale opleidingen en concourswinnaars uit de omliggende landen de gelegenheid bieden in Rotterdam podiumpresentaties te doen alsook huisconcerten te geven op verschillende locaties in de stad. Dit idee spreekt tot de verbeelding.

Financiering in de komende jaren

Opera Rotterdam streeft naar een budget van € 5 mio voor de komende cultuurplanperiode. Daarvan zal € 3 mio bij het Rijk en de gemeente worden aangevraagd. De keuze van Opera Rotterdam voor een groeimodel waarin trapsgewijs elk jaar meer subsidie wordt aangevraagd bij rijk en gemeente is begrijpelijk. Naast een goede onderbouwing van de plannen moet in de begroting helder zijn hoeveel de samenwerkende instellingen zelf bijdragen en wat van particuliere bronnen en sponsors wordt verwacht.

De plannen van Opera Rotterdam voor 2008 en 2009 zijn minder concreet dan die voor 2007 omdat daarvoor nog geen budget beschikbaar is. Voor 2007 is, blijkens uw brief aan de raadscommissie JOS (7 juni 2006) € 0,5 mio beschikbaar, voor 2008 en 2009 is de situatie nog ongewis.

Opera Rotterdam moet voor het komende cultuurplan een plan presenteren dat de concurrentie aan kan met andere plannen in stad en land. Produceren van opera, eigen producties dan wel coproducties, het contracteren van solisten en het hier naar toe halen van spraakmakende producties uit het buitenland vergen echter een langetermijnplanning. Dat is een belangrijk aandachtspunt voor het gemeentebestuur en het Rijk bij de beschikking van de subsidies.

Het beleidsplan dat eind 2007 voor de cultuurplanperiode 2009-2012 wordt ingediend, kan worden getoetst aan de hand van de opmerkingen in dit advies met betrekking tot de visie, de brede opzet, de artistieke coördinatie, de organisatie en de financiering. Opera Rotterdam zal zich, na de sterke pilot in 2005, moeten bewijzen met de edities in 2007 en 2008.

De Raad wijst nu reeds op één belangrijk knelpunt. Opera is duur en een operafestival van niveau kost veel geld. Wat dat betreft is het meerjarenplan *Een visie op opera in Rotterdam* duidelijk. Waarschijnlijk ligt er over een jaar een subsidieaanvraag van Opera Rotterdam bij de gemeente

voor een bedrag van structureel 1 tot 2 miljoen euro per jaar. Uit de gemeentebegroting 2007 blijkt echter dat het cultuurbudget vanaf 2008 door ombuigingen kleiner wordt. De problematiek van het niet toekennen van het accres zet het cultuurbudget nog meer onder druk. Daarbij komt dat de kunstinstellingen onder het vorige college van Burgemeester en Wethouders reeds 5% op het subsidie zijn gekort. Werken met krimpende budgetten enerzijds en het langzaam maar zeker optuigen van een volwaardig en internationaal erkend operafestival anderzijds zijn niet met elkaar te verenigen. De Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur pleit derhalve nu al krachtig voor uitbreiding van het cultuurbudget.

Met vriendelijke groet,
Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur

M.D. Teenstra
voorzitter

H.C. Bongers
secretaris